

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN FİNANSAL OKURYAZARLIK DÜZEYLERİNİN ANALİZİ: BANKACILIK ve FİNANS BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNE BİR UYGULAMA*

ANALYSIS OF THE FINANCIAL LITERACY LEVELS OF UNIVERSITY STUDENTS: AN APPLICATION ON DEPARTMENT OF BANKING AND FINANCE

Murat KAYA¹, Hidayet GÜNEŞ²

Öz

Bireylerin kazanmış oldukları gelirlerini, doğru ve etkin bir şekilde değerlendirebilmeleri; bunları yatırım araçlarına kanalize ederken bilinçli olarak karar verebilmeleri, finansal konularda bilgi birikiminin yeterli düzeyde olması ile mümkündür. Finansal açıdan gerekli olan bilgi düzeyinin ölçülmesi ve finansal farkındalığı esas alan finansal okuryazarlık; bireye, kurumlara ve esasında ülke ekonomisine yapacağı katkılar dikkate alındığında ön plana çıkmaktadır. Bu çalışmada kendilerini geliştirebilme imkânı yüksek olan üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık seviyeleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İİBF’de eğitim gören Bankacılık ve Finans Bölümü öğrencilerine anket çalışması yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre, öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyeleri; yüksek % 6,5, orta % 47,3, düşük % 37,2, çok düşük % 9 olarak belirlenmiştir. Ayrıca finansal okuryazarlık seviyelerinin cinsiyet, öğretim türü, sınıf, kredi kartı kullanımı, internet bankacılığı kullanımı ve döviz alım satım işlemi yapılması ile istatistiki olarak anlamlı bir şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Finansal Okuryazarlık, Bankacılık ve Finans Bölümü, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Finansal Bilgi, t-testi.*

Abstract

Individuals' ability of evaluating their revenue properly and effectively, consciously deciding while canalizing these revenues to investment instruments is possible through having sufficient level of knowledge in financial issues. Financial literacy, based on calculation of financially necessary level of knowledge and financial awareness, comes forward when its contributions to individual, constitutions and fundamentally national economy.

* Bu çalışma, 04-05 Mayıs 2018 tarihlerinde Ankara’da düzenlenen 1. Uluslararası Bankacılık Kongresi’nde sunulan sözlü bildirinin genişletilmiş halidir.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, mkaya@mehmetakif.edu.tr

² Arş. Gör., Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, hgunes@mehmetakif.edu.tr

In this study, it was attempted to detect the financial literacy level of the university students who have high opportunity of self-development. In this context, a survey study has been made to Banking and Finance Department students who study at Burdur Mehmet Akif Ersoy University. According to conclusion of analysis, the financial literacy level of the students has been detected as; high % 6,5, medium % 47,3, low % 37,2, very low % 9. In addition, it is detected that financial literacy levels vary meaningfully in statistical aspect with gender, type of education, class, credit card usage, internet banking usage and buying and selling foreign exchange.

Keywords: *Financial Literacy, Department of Banking and Finance, Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Financial Information, t-test.*

1. GİRİŞ

21. yüzyılın en önemli çalışma alanlarından birisi hiç şüphesiz “karar verme” konusudur. Bireylerin yaşam süreleri boyunca ailesel, toplumsal, ekonomik vb. konular üzerine tercihlerde bulunmaları gerekmekte olup, bu tercihlerin temeli vermiş oldukları kararlardan oluşmaktadır. Bireylerin söz konusu karar verme sürecinde dikkate aldıkları farklı değişkenler olup, bu değişkenlerin bazıları; kültür, alışkanlık, duygu veya bilgi olarak sıralanabilir. Dolayısı ile karar verme, bireylerin çok yönlü olarak ve genellikle deneyimlerinden ulaştıkları sonuçlar üzerinden gerçekleştirdikleri bir davranış olmaktadır. Verilen kararların daha sağlıklı olması şüphesiz bilgi temelli olması ile yakından ilgilidir. Bu nedenle günümüz toplumunda bilgi, karar verme süreçlerinin temelini oluşturmaktadır.

Karar verme noktasında en çok zorluk yaşanan durumlardan birisi finansal kararlardır. Finansal karar kavramı bir toplumu oluşturan bireylerin tamamı için önemli olup, her bir bireyin farklı kültür, eğitim ve gelir düzeyine sahip olması nedeni ile de kişiye özgü olmaktadır. Bunun yanı sıra bireylerin çevresel, ailesel, toplumsal etkiler ve inançları sonucu oluşan kişilik özellikleri de şüphesiz finansal anlamda karar verme sürecini etkilemektedir. Öte yandan yaşamın sürekliliğini sağlayabilme adına yapılacak temel tüketim harcamaları kadar, yüksek bütçeli yatırımlar için de finansal karar verme zorunluluğunun olması, finansal karar verme davranışının toplumun tümü tarafından paylaşıldığını göstermektedir.

Finansal karar verme sürecinde; yatırım, tüketim, tasarruf, ihtiyaç, harcama, gelir, gider vb. kavramlara ilişkin bilgi sahibi olunması gerekmektedir. Günümüzde söz konusu kavramlara ilişkin asgari düzeyde bilgi, finansal kararların başarısı noktasında yetersiz kalmaktadır. Finansal piyasalarda yaşanan serbestleşme, yeni finansal araçların ortaya çıkmasını sağlamış olup, bu durum ekonomik sistem içerisindeki karar vericilerin gerek kısa vadeli gerekse uzun vadeli planlamalarına ilişkin tutum ve davranışları üzerinde etkili olmaktadır (Ergün vd., 2014: 849). Yatırım aracı sayısının artması ve niteliğinin karmaşıklaşması, tüketim toplumu olmanın getirdiği “sanal” ihtiyaçların artması ve bu ihtiyaçların sağlanması amacıyla sunulan nakdi veya kaydi borçlanma araçlarının yaygınlaşması, teknolojinin gelişmesi ile yatırım ve tüketim ilişkili işlemlerin zahmetsizce ve hızlı bir şekilde gerçekleşmesi gibi birçok yenilik, finansal karar verme sürecinde ileri düzeyde bilgi sahibi olunmasını zorunlu kılmaktadır. Bu zorunluluk “finansal okuryazarlık” olarak ifade edilen bir kavramın günümüzde önem kazanmasını sağlamıştır.

Finansal okuryazarlık, bireylerin gündelik olarak kullandıkları finansal araçların seçiminde bilgiye dayalı kararlar vermelerini sağlayan yeterlilik düzeyi olarak ifade edilebilir (Temizel ve Bayram, 2011:73). Söz konusu yeterlilik düzeyi, birey bazında ele alındığında bireysel finansal kararların etkinliğinden, bireylerin oluşturduğu toplumsal bazda ele alındığında ise ülkelerin finansal etkinliğinden söz etmek mümkün olacaktır.

Finansal okuryazarlık, finansal kararların alınmasında etkili olmaktadır (Lusardi, 2008:2). Bu nedenle finansal okuryazarlık seviyesinin artması, bireylerin gündelik hayatlarına ilişkin finansal kararlarının etkinliğine katkı sağlarken, aynı zamanda artan bilgi talebi sayesinde finansal piyasaların şeffaflığını arttıracak ve piyasaların daha verimli olmasına katkı sağlayacaktır (Fettahoğlu, 2015:102). Ayrıca finansal okuryazarlık seviyesinin artması, bireylerin finansal durumlarını doğru bir şekilde analiz edebilmelerine ve ortaya çıkabilecek sorunlar ile daha başarılı bir şekilde baş edebilmelerine olanak sağlayacaktır (Sarıgül, 2015:201). Finansal okuryazarlık seviyesinin artırılması verilecek olan finansal eğitim programları ile sağlanabilecek olup, söz konusu eğitim programlarının daha verimli olabilmesi için öncelikle finansal okuryazarlık seviyesinin tespit edilmesi gerekmektedir (Alkaya ve Yağlı, 2015:586).

Bu çalışmada, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Bankacılık ve Finans Bölümü öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyleri tespit edilmeye çalışılmıştır.

2. LİTERATÜR

Yatırımcılar, çalışanlar, yöneticiler, öğrenciler gibi toplumun farklı kesimlerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin tespitine ilişkin yapılan çok sayıda araştırma finans literatüründe yer almaktadır. Bu çalışmanın uygulama alanı ve amacı ile ilişkili olduğu için, üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin tespitine ilişkin yapılan çalışmaların bazıları aşağıda özetlenmiştir.

Danes ve Hira (1987), Iowa State Üniversitesinde eğitim gören 323 üniversite öğrencisinin finansal okuryazarlık seviyelerini tespit etmek için yaptıkları çalışmalarında; erkeklerin kadınlara oranla daha yüksek bir finansal okuryazarlık seviyesine sahip olduklarını belirlemişlerdir. Aynı şekilde Chen ve Volpe (2002)'da 924 üniversite öğrencisine uyguladıkları anket sonucunda, kadınların erkeklerden daha az finansal bilgi seviyesine sahip olduğunu tespit etmişlerdir.

Volpe vd. (1996), 454 üniversite öğrencisi üzerinde finansal okuryazarlık seviyesinin yatırım ile ilişkilendirildiği çalışmalarında, katılımcıların yatırım ile ilgili finansal bilgilerinin düşük olduğu ayrıca erkeklerin kadınlara ve İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde okuyan öğrencilerin diğer fakültelerde okuyanlara göre daha yüksek bilgi seviyesinde olduğu belirlenmiştir.

Mandell (2008), 2002-2008 yılları arasında, 5.150 lise ve 1.030 üniversite öğrencisi üzerinde eğitim seviyesinin finansal okuryazarlık ile ilişkisini tespit etmek amacıyla yaptığı çalışmada, lisede eğitim görenlerin % 43,3'ünün düşük, üniversite öğrencilerinin % 62,2'sinin ise orta seviyede finansal okuryazarlık seviyesine sahip olduklarını belirlemiştir.

Cull ve Whitton (2011), üniversitede eğitim gören öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyelerini belirleyen etkileri araştırdıkları çalışmalarında, işletme fakültesinde okuyan öğrencilerin diğer fakültelerde okuyan öğrencilere göre daha düşük finansal okuryazarlık seviyesinde bulduklarını tespit etmişlerdir. Öğrencilerin finansal okuryazarlık ile yaşı arasında anlamlı; cinsiyeti ile anlamsız ilişki içerisinde olduğunu belirlemiştir.

Temizel ve Bayram (2011), Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerini araştırdıkları çalışmalarında; öğrencilerin finansal durumlarını yönetme noktasında kendilerini olduğundan daha başarılı değerlendirdikleri, bu nedenle de finansal okuryazarlık seviyesinin artırılmasına yönelik içeriklerin eğitim müfredatlarına aktarılması gerektiği sonucuna ulaşmışlardır.

Ansong ve Gyensare (2012), öğrencilerin yaşı ile iş deneyimi fazla olanların daha yüksek finansal okuryazarlık seviyelerine sahip olduğu ayrıca annelerin eğitim düzeyinin finansal okuryazarlık seviyesine etkisinin olduğunu belirlemiştir.

Er vd. (2014), üniversitelerin İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencileri ile Mühendislik Fakültesi öğrencilerini finansal okuryazarlık açısından karşılaştırdıkları çalışmalarında; öğrencilerin eğitim alanları ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki tespit etmişlerdir.

Ergün vd. (2014), Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi İşletme Bölümü öğrencilerinin demografik özellikleri ile finansal okuryazarlık seviyeleri arasındaki ilişkiyi araştırdıkları çalışmalarında; öğrencilerin temel düzeyde finansal okuryazar oldukları ve cinsiyet, öğretim şekli ve hane geliri gibi farklı demografik özelliklerin farklı finansal okuryazarlık konularında etkili olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Sarıgül (2014), üniversite öğrencilerinin finansal tutum ve davranışları ile finansal bilgi düzeyleri ve sosyodemografik özellikleri arasında ilişki olup olmadığını araştırdığı çalışmada; öğrencilerin finansal tutum ve davranışlarının sosyodemografik değişkenlere ve finansal bilgi düzeyine göre farklılık gösterdiği sonucuna ulaşmıştır.

Alkaya ve Yağlı (2015), Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin finansal bilgi, tutum ve davranışlarını araştırdıkları çalışmalarında; öğrencilerin finansal tutum ve finansal davranışları arasında ilişki olduğu ve finansal bilgi açısından yeterli seviyede olmadıkları sonucuna ulaşmışlardır.

Bayram (2015), Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ile Porsuk Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin finansal okuryazarlık seviyesini belirlemeyi amaçladığı çalışmada; finansal ağırlıklı eğitim gören fakülte öğrencilerinin meslek yüksekokulu öğrencilerine göre finansal okuryazarlık seviyelerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Çam ve Barut (2015), Gümüşhane Üniversitesi önlisans programlarına kayıtlı öğrencilerin finansal davranışlarını tespit etmek ve finansal okuryazarlık seviyelerini belirlemek amacıyla yaptıkları çalışmalarında; öğrencilerin finansal okuryazar olmadıkları ve finansa ilişkin temel kavramlar hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları sonucuna ulaşmışlardır.

Kılıç vd. (2015), Gaziantep Üniversitesi öğrencilerinin finansal okuryazarlık seviyelerinin belirlendiği ve farklı demografik özellikler açısından incelendiği çalışmalarında; öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyelerinin düşük, demografik özellikleri ile finansal okuryazarlık seviyeleri arasında farklılık olduğu ve erkek öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyesinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Coşkun (2016), Manisa Celal Bayar Üniversitesi ön lisans öğrencilerinin finansal okuryazarlık algılarının finansal tutum ve davranışlarını nasıl etkilediğini araştırdığı çalışmada; öğrencilerin sahip oldukları finansal ürünler hakkında bilgilerinin olduğu ancak finansal okuryazarlık düzeylerinin düşük olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Tuna ve Ulu (2016), Sakarya Üniversitesi İşletme Bölümü öğrencilerinin finansal bilgi seviyelerinin cinsiyet, yaş, gelir durumu, öğrenim görülen sınıf veya öğrenim türüne göre farklılaşıp farklılaşmadığını araştırdıkları çalışmalarında; cinsiyet, yaş ve öğrenim görülen sınıfın finansal bilgi düzeyi için istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa sahip olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Barış (2016), Gaziosmanpaşa Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin bireysel bütçeleme davranışları üzerindeki etkisini araştırdığı çalışmada; finansal okuryazarlık düzeyi ile bütçeleme davranışı arasında anlamlı farklılık olmadığı, öğrencilerin temel düzey finansal okuryazarlıklarının düşük olmamakla birlikte ileri düzey finansal okuryazarlıklarının düşük olduğu ve finansal okuryazarlığın sadece cinsiyete göre farklılaştığı, kadın öğrencilerin finansal okuryazarlığının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Seyrek ve Gül (2017), öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri ile girişimcilik niyetleri arasındaki ilişkiyi araştırdıkları çalışmalarında; finansal okuryazarlık düzeyi ile girişimciliği cazip bulma arasında pozitif yönlü ilişki olduğu ve finansal okuryazarlığın girişimcilik niyeti üzerinde etkili olmadığı sonucuna ulaşmışlardır.

Çinko vd. (2017), Marmara Üniversitesi'nin farklı fakülte ve yüksekokullarında öğrenim gören öğrencilerin demografik özelliklerine göre finansal bilgi, davranış ve tutum düzeylerinin farklılık gösterip göstermediklerini araştırdıkları çalışmalarında; cinsiyet, fakülte, sınıf, konaklama türü ve gelirin, finansal bilgi, tutum ve davranış düzeylerinin farklılaşmasında önemli olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Başarır ve Sarıhan (2017), Bandırma Onyedü Eylül Üniversitesi öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerini ve düzey farklılıklarına sebep olan değişkenleri araştırdıkları çalışmalarında; öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyelerinin % 58 ve cinsiyet, yaş, sınıf, bölüm ve finansal sisteme katılımı ile ilgili durumların finansal okuryazarlık seviyelerinde farklılığa neden olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Kocabıyık ve Teker (2018), Süleyman Demirel Üniversitesi öğrencilerinin finansal okuryazarlık seviyelerini belirlemek amacıyla 614 öğrenci ile yaptıkları anket çalışmasında; finansal okuryazarlık seviyesi ile cinsiyet arasında farklılaşma olduğunu ve erkeklerin kadınlara göre daha başarılı olduğunu tespit etmişlerdir.

3. YÖNTEM

Araştırma, küreselleşen günümüz dünyasında finansal bilginin ne düzeyde bireyler tarafından bilindiğini ortaya koyabilmek amacıyla seçilen örneklem üzerine yapılmıştır. Bu kapsamda, üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık seviyelerini tespit edebilmek amacıyla Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde anket uygulaması gerçekleştirilmiştir. Toplam 433 Bankacılık ve Finans öğrencisi araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Öğrencilere yapılan anketin amacı ve kapsamı anlatılarak cevaplamaları istenmiştir.

Araştırmada, anket kapsamında yer alan ifadelerin anlaşılır olup olmadığını belirleyebilmek amacıyla ön deneme yapılmıştır. Yapılan uygulama sonrasında geri bildirimleri dikkate alarak ankete son şekli verilmiştir. Son şeklini alan anket formu 2017-2018 eğitim-öğretim yılı içerisinde Eylül-Kasım döneminde öğrencilere uygulanmıştır.

Anket formunu oluşturma aşamasında, önceden yapılmış konuyla ilgili çalışmalar incelenmiş ve literatür taranmıştır. Lusardi (2008), Louw vd. (2013) ve Kılıç vd. (2015) tarafından yapılan çalışmalarda kullanılan sorular esas alınmış, ayrıca ankete araştırmacılar tarafından oluşturulan sorularda eklenerek toplam 50 maddeden oluşan anket formu oluşturulmuştur.

Sekiz bölümden oluşan anket formunda; birinci bölüm öğrencilerin demografik bilgilerini (yaş, cinsiyet, sınıf, öğretim türü, anne ve babanın eğitim düzeyi, kredi kartı ve internet bankacılığı kullanma durumu, döviz al-sat işlemi yapma durumu), kalan yedi bölüm ise finansal okuryazarlık seviyelerini tespit etmek için oluşturulan; temel düzeyde ekonomi ve finans, bireysel bankacılık, emeklilik ve sigortacılık, finansal tablolar, yatırım, ileri düzey ekonomi ve finans ile matematik ve faiz hesaplamaları alt kategorilerinden meydana gelmektedir.

Anket formunda bulunan sorulara verilen yanlış cevaplar 0, doğru cevaplar ise 1 olarak puanlandırılmıştır. Sorulara verilen doğru cevap sayısı arttıkça öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyelerinin de yükseldiği sonucuna ulaşılmaktadır. Öğrencilerin 50 sorudan oluşan anketten alacakları toplam maksimum puan ise 50 olmaktadır. Araştırmada, soruların % 70 ve üzerini (35 puan ve üzeri) doğru cevaplayanların finansal okuryazarlık seviyelerinin yüksek; % 50 ve % 70 arası (25-35 puan arası) doğru cevaplandırılanların finansal okuryazarlık seviyelerinin orta; % 35 ile % 50 arasında (18-25 puan arası) doğru cevap verenlerin finansal okuryazarlık

seviyelerinin düşük; % 35’inden az (18 puan altı) doğru cevaplayanların ise finansal okuryazarlık seviyelerinin çok düşük olarak değerlendirileceği, Mandel (2008) tarafından yapılan çalışma dikkate alınarak belirlenmiştir.

4. BULGULAR

Yapılan analiz sonuçlarına göre elde edilen bulgular tablolar şeklinde aşağıda sunulmuştur.

Tablo 1. Öğrencilerin Finansal Okuryazarlık Seviyeleri

Finansal Okuryazarlık Seviyesi	Frekans	Yüzde
Yüksek	28	6,5
Orta	205	47,3
Düşük	161	37,2
Çok Düşük	39	9,0
Toplam	433	100,0

Öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyelerini gösteren Tablo 1 incelendiği zaman; en yüksek oranın orta seviyede (% 47,3), en düşük oranın ise yüksek seviyede (% 6,5) olduğu; düşük seviye (% 37,2) ve çok düşük seviyenin (% 9) ise bu oranlar arasında bulunduğu tespit edilmiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin Alt Kategorilerdeki Finansal Okuryazarlık Seviyeleri

Alt Kategorilerde Finansal Okuryazarlık Seviyesi	Yüksek		Orta		Düşük		Çok Düşük	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
Temel Düzeyde Ekonomi ve Finans	67	15,5	155	35,8	135	31,2	76	17,6
Bireysel Bankacılık	146	33,7	101	23,3	155	35,8	31	7,2
Emeklilik ve Sigortacılık	203	46,9	139	32,1	73	16,9	18	4,2
Finansal Tablolar	245	56,6	130	30	46	10,6	12	2,8
Yatırım	58	13,4	68	15,7	207	47,8	100	23,1
İleri Düzey Ekonomi ve Finans	14	3,2	100	23,1	82	18,9	237	54,7
Matematik ve Faiz Hesaplamaları	225	52	110	25,4	58	13,4	40	9,2

Öğrencilerin alt kategorilerdeki finansal okuryazarlık seviyelerini gösteren Tablo 2 incelendiğinde; finansal tablolar, emeklilik ve sigortacılık ile matematik ve faiz hesaplamaları alt kategorilerinde öğrencilerin yüksek seviyede finansal okuryazar olduğu, temel düzeyde ekonomi ve finansta orta seviyede, bireysel bankacılık ile yatırım alt kategorilerinde düşük seviyede ve ileri düzey ekonomi ve finansta çok düşük seviyede finansal okuryazar oldukları görülmektedir.

Tablo 3. Cinsiyet, Öğretim Türü, Kredi Kartı ve İnternet Bankacılığı Kullanımı, Döviz al-sat Yapma ile Finansal Okuryazarlık Seviyesinin T-Testi Sonuçları

		Ortalama Başarı Seviyesi				Skewness	Kurtosis
		n	Ortalama	t	p		
Cinsiyet	Erkek	136	2,6985	3,541	0,000*	-0,804	-1,360
	Kadın	297	2,4276				
Öğretim Türü	1.Öğretim	250	2,5800	2,196	0,029**	0,314	-1,910
	2.Öğretim	183	2,4208				
Kredi Kartı	Evet	176	2,6932	4,231	0,000*	-0,382	-1,863
	Hayır	257	2,3891				
İnternet Bankacılığı	Evet	265	2,6528	5,027	0,000*	0,461	-1,795
	Hayır	168	2,2917				
Döviz al-sat	Evet	61	2,8689	4,080	0,000*	-2,072	2,303
	Hayır	372	2,4543				

*: $\alpha < 0,01$ **: $\alpha < 0,05$ anlamlılık düzeyini ifade etmektedir

Öğrencilerin cinsiyeti, öğretim türü, kredi kartı kullanımı, internet bankacılığı kullanımı ve döviz al-sat işlemi yapmaları ile finansal okuryazarlık seviyeleri arasında farklılık olup olmadığını tespit edebilmek amacıyla t testi uygulanmıştır. Finansal okuryazarlık seviyeleri; çok düşük 1, düşük 2, orta 3 ve yüksek 4 ile ifade edilmiştir. Tablo 3'te yer alan bilgiler doğrultusunda; finansal okuryazarlık seviyesi ile cinsiyet, kredi kartı kullanımı, internet bankacılığı kullanımı ve döviz al-sat işlemi yapma durumu arasında 0,01 düzeyinde, öğretim türü ile 0,05 düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Ankete katılan öğrenciler arasında; erkeklerin ortalama başarı puanı (2,6985) kadınların puanından (2,4276) daha yüksek, 1. öğretim de okuyan öğrencilerin (2,5800) 2. öğretim de okuyanlardan (2,4208) daha yüksek ortalama başarı puanına sahip olduğu, kredi kartı kullananların (2,6932) kredi kartı kullanmayanlara (2,3891) göre daha yüksek ortalama başarı puanına sahip olduğu, internet bankacılığını kullanan öğrencilerin (2,6528) internet bankacılığını kullanmayan öğrencilerin puanından (2,2917) daha yüksek olduğu, daha önce döviz al-sat işlemi yapmayanların ortalama başarı puanları (2,4543) döviz al-sat işlemi yapanların puanından (2,8689) daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4. Sınıf İle Finansal Okuryazarlık Seviyesinin ANOVA Testi Sonuçları

	Sınıf			Skewness	Kurtosis
	n	F	p		
Ortalama Başarı Seviyesi	433	40,164	0,000	0,612	-0,679

Farklı sınıflarda yer alan öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyeleri arasında farklılık olup olmadığını belirleyebilmek amacıyla ANOVA testi uygulanmış ve Tablo 4'te sonuçlar verilmiştir. Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıfları ile finansal okuryazarlık seviyeleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin öğrenim gördükleri hangi sınıftan bu farklılığın ortaya çıktığını belirlemek amacıyla Tukey testi yapılmıştır.

Tablo 5. Sınıf İle Finansal Okuryazarlık Seviyesi İlişkisi Tukey Testi

Sınıf (I)	Sınıf (J)	Ortalama Fark	Standart Hata	p
1	2	-,48552	,07560	,000
	3	-,46208	,09044	,000
	4	-1,18272	,11396	,000
2	1	,48552	,07560	,000
	3	,02344	,09176	,994
	4	-,69720	,11501	,000
3	1	,46208	,09044	,000
	2	-,02344	,09176	,994
	4	-,72064	,12526	,000
4	1	1,18272	,11396	,000
	2	,69720	,11501	,000
	3	,72064	,12526	,000

Tablo 5'te yer alan bilgilere göre: 1. sınıfta yer alan öğrenciler ile 2., 3. ve 4. sınıfta yer alan öğrenciler arasında; 2. sınıfta bulunanlar ile 1. ve 4. sınıfta yer alanlar arasında; 3. sınıfta okuyan öğrencilerin 1. ve 4. sınıftakilerle arasında ve son olarak da 4. sınıfta yer alan öğrenciler ile 1., 2. ve 3. sınıfta yer alan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 6. Anne ve Babanın Eğitim Düzeyi İle Finansal Okuryazarlık Seviyesinin ANOVA Testi Sonuçları

	Sınıf			Skewness	Kurtosis
	n	F	p		
Ortalama Başarı Seviyesi	433	0,097	0,984	0,464	-0,897

Öğrencilerin anne ve babalarının eğitim düzeyi ile finansal okuryazarlık seviyeleri arasında bir farklılık olup olmadığı yapılan ANOVA testi ile belirlenmeye çalışılmıştır. Test sonucunda iki değişken arasında anlamlı bir farklılık olmadığı Tablo 6'da yer alan veriler göz önüne alınarak tespit edilmiştir.

5. SONUÇ

Harcama ve tüketimin fazlaştığı günümüz dünyasında, kararların bilgi temelinde verilmesi gerek bireysel gerek toplumsal düzeyde ekonomik istikrarın sağlanması açısından önem taşımaktadır. Ayrıca bireylerin kazanmış oldukları gelirlerini, doğru ve etkin bir şekilde değerlendirebilmeleri; bunları yatırım araçlarına kanalize ederken bilinçli olarak karar verebilmeleri, finansal konularda bilgi birikiminin yeterli düzeyde olması ile mümkündür. Bu bağlamda, bireylerin finansal araç ve finansal sisteme ilişkin farkındalık seviyelerinin göstergesi olarak değerlendirilebilecek olan finansal okuryazarlık bu çalışmanın kapsamını oluşturmaktadır.

Çalışmada; Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İİBF Bankacılık ve Finans Bölümü öğrencilerinin genel finansal okuryazarlık seviyelerinin; en yüksek orta seviyede (% 47,3), en düşük ise yüksek seviyede (% 6,5) olduğu; düşük seviye (% 37,2) ve çok düşük seviyenin (% 9) ise bu oranlar arasında bulunduğu tespit edilmiştir. Alt kategorilerde finansal okuryazarlık seviyelerine bakıldığında ise; finansal tablolar, emeklilik ve sigortacılık ile

matematik ve faiz hesaplamaları alt kategorilerinde öğrencilerin yüksek seviyede finansal okuryazar olduğu, temel düzeyde ekonomi ve finasta orta seviyede, bireysel bankacılık ile yatırım alt kategorilerinde düşük seviyede, ileri düzey ekonomi ve finasta ise çok düşük seviyede finansal okuryazar oldukları görülmektedir. Bu sonuçlara göre öğrencilerin genel olarak finansal okuryazarlıklarının yeterli seviyede olmadığı ayrıca katılımcıların bankacılık ve finans bölümünde eğitim görmelerine rağmen bu alanlarla ilgili sorulara vermiş oldukları doğru cevapların sayısının azlığı düşündürücü bir durumdur. Bu durumun; öğrencilerin ilgili bölümü bilinçli seçip seçmedikleri, derslere ve anlatılan konulara karşı olan ilgileri ve motivasyonları, dersin içeriği, anlatım tekniği ve sunumu gibi çok farklı değişkenlere bağlı olduğu söylenebilir.

Analiz sonuçlarına göre, öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyeleri; cinsiyet, öğretim türü, sınıf, kredi kartı kullanımı, internet bankacılığı kullanımı ve döviz alım satım işlemi yapılması ile istatistiki olarak anlamlı şekilde farklılaşmakta olup, bu sonuç cinsiyet açısından, Danes ve Hira (1987), Er vd. (2014), Tuna ve Ulu (2016), Barış (2016), Başarır ve Sarihan (2017)'ın sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Ayrıca anne ve babaların eğitim durumları açısından finansal okuryazarlık seviyelerinin farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Bu bağlamda; erkeklerin kadınlara, 1. öğretimde okuyanların 2. öğretimde okuyanlara, kredi kartı ve internet bankacılığı kullananların kullanmayanlara ve döviz alım satım işlemi yapanların yapmayanlara oranla finansal okuryazarlık seviyelerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu noktadan hareketle; cinsiyet, öğretim türü ve öğrenim görülen sınıf gibi demografik faktörlerin yanı sıra kredi kartı kullanımı, internet bankacılığı kullanımı ve döviz alım satım işlemi yapılması gibi davranışsal faktörlerin de finansal okuryazarlık seviyesini etkilediği görülmektedir. Bu açıdan bakıldığında, teorik bilgilerin uygulamaya geçirilerek finansal bir işlem gerçekleştirilmesinin, teorik bilgi ile yetinilerek uygulamaya geçirilmemesine göre, finansal okuryazarlık seviyesini daha olumlu etkilediği sonucuna ulaşılmaktadır. Ayrıca bundan sonra ilgili araştırma konusuna ilişkin yapılacak akademik çalışmalarda; farklı fakültelerde eğitim gören öğrencilerin veya fakültede eğitim gören öğrenciler ile meslek yüksekokulunda eğitim gören öğrencilerin karşılaştırmalı olarak değerlendirilmesi, üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık seviyelerinin tespitine ilişkin yapılacak çalışmalara farklı bir bakış açısı ve katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Alkaya, A. ve Yağlı, İ. (2015). Finansal Okuryazarlık - Finansal Bilgi, Davranış Ve Tutum: Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi İİBF Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(40), 585-599.
- Ansong, A. ve Gyensare, M. A. (2012). Determinant of University Working-Students' Financial Literacy at the University of Cape Coast, Ghana. *International Journal of Business and Management*,7(9): 126-133.
- Barış, S. (2016), Finansal Okuryazarlık Ve Bütçeleme Davranışı: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *TESAM Akademi Dergisi*, 3 (2), 13-38.
- Başarır, Ç. Ve Sarihan, Y.A. (2017). Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlıklarının Belirlenmesi: Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi Örneği. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 15(4). 143-162.
- Bayram, S. (2015). Finansal Okuryazarlık ve Para Yönetimi Davranışları: Anadolu Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Uygulama. *Business & Management Studies: An International Journal*, 2(2), 105-135.

- Chen, H. ve Volpe, R. P. (2002). Gender Differences in Personal Financial Literacy Among College Students. *Financial Services Review*, 11(3): 289-307.
- Coşkun, S. (2016). Üniversite Öğrencilerinin Finansal Davranış Ve Tutumlarının Belirlenmesi: Finansal Okuryazarlık Algıları Üzerine Bir Araştırma. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5(7), 2.247-2.258.
- Cull, M. ve Whitton, D. (2011). University Students' Financial Literacy Levels: Obstacles and Aids. *The Economic and Labour Relations Review*, 22(1), 99-114.
- Çam, V. A. ve Barut, A. (2015). Finansal Okuryazarlık Düzeyi ve Davranışları: Gümüşhane Üniversitesi Önlisans Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma. *Küresel İktisat ve İşletme Çalışmaları Dergisi*, 4(7), 63-72.
- Çinko, M. ve Avcı, E. Ergun, S. ve Tekçe, M. (2017). Üniversite Öğrencilerinin finansal Okuryazarlık Düzeyleri: Marmara Üniversitesi Örneği. *Marmara Business Review*, 2(1), 25-50.
- Danes, S. M. ve Hira, T. K. (1987). Money Management Knowledge of College Students. *Journal of Student Financial Aid*, 17(1), 3-16.
- Er, F. Temizel, F. Özdemir, A. Ve Sönmez, H. (2014). Lisans Eğitim Programlarının Finansal Okuryazarlık Düzeyine Etkisinin Araştırılması: Türkiye Örneği. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(4), 113-126.
- Ergün, B. Şahin, A. ve Ergin, E. (2014). Finansal Okuryazarlık: İşletme Bölümü Öğrencileri Üzerine Bir Çalışma. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(34), 847-864.
- Fettahoğlu, S. (2015). Hane Halkının Finans Eğitimi ve Finansal Okuryazarlık Düzeyleri Üzerine Kocaeli'nde Bir Araştırma. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 67, 101-116.
- Kılıç, Y. Ata, H. A. Ve Seyrek, H. İ. (2015). Finansal Okuryazarlık: Üniversite Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 66, 129-150.
- Kocabıyık, T. Ve Teker, T. (2018). Finansal Okuryazarlık: Süleyman Demirel Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 2(2), 117-144.
- Louw, J. Fouche, J. ve Oberholzer, M. (2013). Financial Literacy Needs Of South African Third-Year University Students. *International Business & Economics Research Journal*, 12(4), 439-450.
- Lusardi, A. (2008). Financial Literacy: An Essential Tool For Informed Consumer Choice?. *National Bureau Of Economic Research*, 14084, 1-29. <http://www.nber.org/papers/w14084>.
- Mandell, L. (2008). The Financial Literacy of Young American Adults. *The JumpStart Coalition for Personal Financial Literacy*, Washington.
- Sarıgül, H. (2014). Finansal Okuryazarlık: Üniversite Öğrencilerinin Bilgi, Tutum ve Davranışları Arasındaki İlişki Üzerine Ampirik Bir Çalışma. *Finans Politik & Ekonomik Yorumlar*, 51(593), 53-76.
- Sarıgül, H. (2015). Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış Ölçeği: Geliştirme, Geçerlik ve Güvenirlik. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 13(1), 200-218.
- Seyrek, H.İ. ve Gül, M. (2017). Finansal Okuryazarlık Ve Girişimcilik Niyeti: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 15(2), 103-118.

- Temizel, F. ve Bayram, F. (2011). Finansal Okuryazarlık: Anadolu Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi (İİBF) Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12(1), 73-86.-
- Tuna, G. ve Ulu, O. M. (2016). Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeylerini Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi: İşletme Bölümü Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 3. Uluslararası Muhasebe Ve Finans Araştırmaları Kongresi (Icafr 16) Özel Sayısı, 128-141.
- Volpe, R.P. Chen, H. ve Pavlicko, J.J. (1996). Personal Investment Literacy Among College Students: A Survey. *Financial Practice And Education*, 6(2): 86-94.